

Innst. S. nr. 188

(2001-2002)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Kvalitetsreformen. Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur i høyere utdanning

St.meld. nr. 11 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Departementet foreslår i meldingen enkelte unntak fra den nye gradsstrukturen i høyere utdanning som Stortinget sluttet seg til 12. juni 2001, jf. Innst. S. nr. 337 (2000-2001) og St.meld. nr. 27 (2000-2001) om Kvalitetsreformen. Stortinget fattet i den forbindelse også følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med spørsmål knytta til eventuelle omleggingar av profesjonsstudia, embetsstudia og lærarutdanninga. Det skal leggjast til grunn for ei slik sak at kunstutdanninga inkludert musikkfaga, sivilingeniørstudiet eller profesjonsutdanningar som psykologi og teologi ikkje blir pålagde å bryte opp dagens struktur."

Lærerutdanning blir behandlet i en egen melding (St.meld. nr. 16 (2001-2002)). Det samme gjelder kunst- og musikkutdanningene og deres gradsstruktur (St.meld. nr. 18 (2001-2002)).

Departementet legger til grunn at flest mulig utdanninger ved de høyere utdanningsinstitusjonene skal inngå i den nye gradsstrukturen, med 3-årig lavere grad (BA) og toårig høyere grad (MA), totalt maksimum 5 år. Departementet går imidlertid inn for at de kliniske studier får beholde lengre studietid og nåværende gradsbetegnelse. Begrunnelsen er disse studienes særlige krav til omfattende teoretiske kunnskaper, praktiske ferdigheter og høy funksjonsdyktighet. Øvrige lengre studier foreslås redusert til 5 år. Nedkorting og justeringer (inkludert ny betegnelse) for disse studiene skal normalt innføres senest høsten 2004.

Departementet går videre inn for at alle 5-årige studier skal betegnes master selv om studiet ikke blir delt opp i lavere og høyere grad. Studier som bare endrer gradsbetegnelse, skal innføre dette senest høsten 2003.

Departementet legger til grunn at en del studier kan være integrert. Det vil da være opp til utdanningsinstitusjonen om studiet skal deles i lavere og høyere grad.

For et fåtall kostnadskrevenne utdanninger hvor lavere grad normalt ikke vil gi yrkeskompetanse, kan studiet ikke stykkes opp uten departementets godkjenning.

Departementets forslag til gradsstruktur og gradsbetegnelse for de enkelte studier er som følger:

For medisin opprettholdes graden cand. med. og dagens integrerte studium på 6 år, som er minimumsgrensen for leger i EØS-området. For psykologi skal det profesjonsrettede studiet fortsatt være 6 år og graden cand. psychol. Dagens hovedfag som ikke gir autorisasjon til yrkesutøvelse som psykolog, vil inngå i hovedmodellen med 3+2 år fra høsten 2003. For dagens integrerte studium i veterinærmedisin, opprettholdes 5,5 til 6 år og graden cand. med.

For graden sivilarkitekt, cand. theol. og cand. jur. skal graden være master (MA). Studiet i arkitektur er i dag på 5 år i Trondheim og Bergen, 5,5 år i Oslo. Studiet skal fortsatt være integrert, men med en lik studietid på 5 år ved alle institusjonene. Dette er minimumsgrensen for arkitekter i EØS-området.

For teologi foreslås et 5-årig masterstudium. Studietid ved praktisk-teologisk seminar kommer i tillegg. Organiseringen av praktisk-teologisk seminar vil være opp til den enkelte utdanningsinstitusjon. Dersom deler av seminaret integreres i masterstudiet, kan studietiden forlenges tilsvarende. Utdanningsinstitusjonene kan selv avgjøre om de vil tildele bachelorgrad (BA).

Dagens 6-årige integrerte studium i juridiske fag foreslås redusert til 5 års mastergradsstudium. Institusjonene står fritt til å tildele BA for deler av utdanningen. Universitetene i Bergen og Tromsø skal innføre den nye gradsstrukturen senest høsten 2004. For Universitetet i Oslo blir tidspunktet senest høsten 2007 ettersom man her nettopp har gjennomført en omfattende studiereform der de første kandidatene etter ny ordning blir uteksaminert våren 2002.

For studiet i odontologi (cand. odont.) og farmasi (cand. pharm.) foreslås mastergrad og som i dag 5 års integrert studium.

Når det gjelder studiet til graden sivilingeniør, foreslås gradsbetegnelsen endret til master. Studietiden skal fortsatt være 5 år, som integrert studium, men med fortsatt opptaksmulighet til 4. studieår, eller etter en 2+2-modell.

For fiskerifag (Fiskerikandidat) foreslås gradsbetegnelsen endret til master. Studiet er 5-årig og kan fortsatt være integrert. For det 5-årige integrerte studiet i landbruksfag (cand. agric.) ved Norges landbrukshøgskole foreslås mastergrad etter 3+2-modell. Unntatt er retningen landskapsarkitektur som fortsatt skal være et integrert 5-årig studium.

Studiet i fiskehelse og i informatikk har i dag en lavere grad på 3,5 år og en høyere grad på 1,5 år (cand. scient.). Departementet foreslår i begge tilfellene 5-årig mastergrad. Det integrerte studiet til graden sivilindustridesigner ved Arkitektthøgskolen i Oslo foreslås utvidet med et halvt år til et 5-årig mastergradsstudium. Alle tre studier kan være integrert.

Departementet foreslår å opprettholde gradsbetegnelsen og dagens omfang av siviløkonomutdanningen på 4 år (4 års helhetlig løp eller 2+2-modell), og av høyere revisoreksamen på 4,5 år (3+1,5). Dette er i tråd med Norges handelshøyskoles ønsker. Handelshøyskolen BI ønsker å utvide siviløkonomutdanningen til en 3+2-modell. Dagens 5-årige studium i bedriftsøkonomiske fag (3+2 år) med graden cand. merc. skal inn i hovedmodellen som mastergrad.

Samlet foreslår departementet å redusere studietiden for jus-, arkitekt- og teologistudiet og å øke studietiden for industridesign. Forslagene om endret studielengde forutsettes gjennomført innenfor departementets budsjettmessige rammer, ved at effekten av redusert studietid kan knyttes til økt kvalitet og videre utvikling av studietilbudene. Departementet viser til at det ved behandlingen av statsbudsjettet for 2002 ble vedtatt særskilte midler til oppfølging av kvalitetsreformen, og vil komme tilbake til dette i de årlige budsjettene.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, merker seg at Regjeringen i sitt forslag til gradsstrukturer har hatt som utgangspunkt at flest

mulig av studiene skal inngå i hovedmodellen for fem år for høyere grad/mastergrad. I Innst. S. nr. 337 (2000-2001) om Gjør din plikt - Krev din rett. Kvalitetsreform av høyere utdanning, sa en enstemmig komité at man

"... sluttar seg til departementet sitt framlegg til endringar i gradsstrukturen der det vert innført ein lågare grad på tre år og ein høgare grad på to år, og der den organiserte forskarutdanninga skal vere som i dag med ei tidslengd på tre år."

Komiteen viste også til at en del studier krever spesiell oppmerksomhet når gradssystemet blir lagt om. Her pekte komiteen blant annet på teologistudiet, psykologistudiet og sivilingeniørstudiet. Meldingen tar opp disse spesielle studiene i sitt framlegg til endring av gradsstrukturene.

Når det gjelder gradsbenævnelser, slutter komiteen seg til at benevnelsen på lavere grad (3 år) skal være "bachelor", mens benevnelsen på høyere grad (2 år) skal være "master". Nivåbetegnelsen "bachelor" og "master" fastsettes sentralt, mens institusjonene selv kan gjøre tilføyelser og presiseringer, også yrkestitler som i dag er omtalt i forskrift.

Når det gjelder siviløkonomutdanningen, har Regjeringen valgt å fravike hovedmodellen med 5 år for høyere grad/mastergrad. Regjeringens forslag innebærer at siviløkonomutdanningen fortsetter å være fireårig, og ikke tilpasses den nye gradsstrukturen.

Komiteen vil påpeke at det er viktig at den norske siviløkonomutdanningen er tilpasset det internasjonale utdanningssystem. For at den norske utdanningen skal bli likeverdig med internasjonale mastergrader innen økonomisk-administrative fag, går komiteen inn for at siviløkonomutdanningen tilpasses den nye gradsstrukturen med 3-årig bachelorgrad og 2-årig mastergrad. Denne 3 + 2-modellen er tilpasset et internasjonalt arbeids- og utdanningsmarked. Videre vil komiteen understreke at også økonomiutdanningen har behov for faglig fleksibilitet og muligheter for å fange opp og integrere nye fag som f.eks. IKT og etikk. En 3 + 2-modell vil gi større fleksibilitet enn det nåværende studieløpet. Institusjonene skal innføre den nye gradsstrukturen senest høsten 2004.

I sin gjennomgang av gradssystemet for høyere revisorutdanning foreslår departementet en videreføring av dagens ordning der studietiden skal være et og et halvt år utover treårig revisorutdanning og at graden skal være høyere revisoreksamen. Utdanningen tilbys på Norges Handelshøyskole. Komiteen er gjort kjent med at utdanningen også tilbys ved Handelshøyskolen BI.

Komiteen vil vise til at et overordnet mål med kvalitetsreformen er å innføre en felles gradsstruktur. Komiteen kan på denne bakgrunn ikke se at det er grunnlag for å holde den høyere revisorutdanningen utenfor gradsstrukturen. Komiteen er klar over at dette vil forlenge studietiden med et semester, men ser

dette som en mulighet til å få faglig bredde på viktige samfunnsområder, for eksempel etikk og miljø.

Komiteen går inn for at den høyere revisorutdanningen utvides til en 3+2-modell med master som høyere grad.

Komiteen viser til at Regjeringen foreslår at studietiden for cand. theol. skal være fem år. Det praktisk-teologiske seminar kommer i tillegg til dette.

Komiteen peker på at det de siste årene har vært en klar utvikling i retning av langt sterkere integrasjon mellom de teoretiske og praktiske sidene ved presteutdanningen. Komiteen merker seg dette og går inn for at graden fortsatt skal være cand.theol. og at det skal være et 6-årig studium med en ettårig praktisk-teologisk utdanning integrert. Institusjonene selv er kommet med ønsker om dette. Organiseringen av praktisk-teologisk seminar (PTS) er opp til de enkelte utdanningsinstitusjoner. Ved Det teologiske fakultet innebærer forslaget ingen endring av PTS' institusjonelle selvstendighet.

Komiteen mener at det 6-årige studiet kan organiseres slik at studentene kan avslutte med lavere grad etter tre år. Den lavere graden kan danne grunnlag for andre kirkelige utdanninger.

Komiteen mener at det også skal være mulighet for mastergrad i kristendom og teologi, der utdanningsinstitusjonene selv avgjør om studentene kan avslutte etter 3 år med lavere grad.

Komiteen støtter departementets forslag om at graden for fullført studium i arkitektur skal være master med 5-årig utdanning, men at Arkitektthøgskolen i Oslo får beholde 5,5 års arkitektutdanning.

Komiteen slutter seg for øvrig til departementets forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at juridikum har vært gjenstand for omlegginger også nylig. Av denne grunn kan en endring av gradsstrukturen, tilpasset en hovedmodell med en reduksjon av normert studietid på ett år, være noe knapp selv om studieåret som sådan økes i lengde.

Disse medlemmer har videre merket seg at det hevdes at studier ved de juridiske fakulteter har et for lite fokus på praktisk tilnærming til faget.

På denne bakgrunn bør det innføres et praktisk-juridisk seminar som en integrert del av masterstudiet. Dette vil medføre en forlengelse av hovedmodellen fra 5 år. Disse medlemmer forutsetter en tilsvarende modell som for det teologiske studium.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge det juridiske studium slik at et praktisk-juridisk seminar legges inn som en integrert del av masterstudiet med en utvidelse av studietiden til 6 år."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag

Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge det juridiske studium slik at et praktisk-juridisk seminar legges inn som en integrert del av masterstudiet med en utvidelse av studietiden til 6 år.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til meldingen og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Siviløkonomiutdanningen skal inngå i den nye gradsstrukturen med 3-årig bachelor som lavere grad og 2-årig master som høyere grad.

II

St.meld. nr. 11 (2001-2002) - om Kvalitetsreformen. Om vurdering av enkelte unntak fra ny gradsstruktur i høyere utdanning - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 16. mai 2002

Rolf Reikvam
leder

Elsa Skarbøvik
ordfører

Karita Bekkemellem Orheim
sekretær